دریچه

ابتکار با معاون دبیرکل سازمان ملل مطرح کرد

تأکید بر لزوم حل بحران گرد و غبار در منطقه

● **شرق:** معصومه ابتکار، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، در سفرش به فنلاند با آقای آخیم اشنایتر، معاون دبیرکل سازمان ملل و رئیس برنامه محیط زیست ملل متحد، دیدار و گفت‌وگو کرد. در این ملاقات، موضوع سازمان‌دهی حقوقی معضل گردوغبار که از مقیاس ملی به منطقه‌ای و جهانی تبدیل شده است مورد بحث قرار گرفت. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست بر لزوم انجام تعهدات یونپ (برنامه محیط زیست ملل متحد) برای ایجاد حرکتی حقوقی، عملیاتی و علمی تأکید کرده و بر همین اساس قرار شد موضوع در اجلاس آتی سران برای توسعه پایدار در نیویورک و نیز در مجمع محیط زیست ملل متحد در کنیا نیز دنبال شود و الزام کشورهای جهان برای کنترل و مقابله با گردوغبار در قالب مصوباتی، پیگیری شود.

از مهم‌ترین مباحث این دیدار اظهار نگرانی درباره توافق آتی تغییرات آب و هوایی در پاریس در همسویی با اهداف و مفاد کنوانسیون تغییرات آب و هوا بود. معاون رئیس‌جمهور کشورمان در این باره با اشاره به اینکه مهم‌ترین دستاورد کنونی این کنوانسیون تا قبل از کوپ ۲۱ این است که عملا کشورهای درحال‌توسعه پذیرفته‌اند در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای مشارکت کنند، تأکید کرد درحالی‌که کشورهای توسعه‌یافته باید به تأمین منابع مالی، انتقال فناوری، ظرفیت‌سازی و مشارکت در فعالیت سازگاری با گرمایش جهانی برای کشورهای در حال توسعه اقدام کنند، متأسفانه تاکنون یک گام جدی و تعهدی ملموس را پذیرا نشده‌اند و این مشکل تهدیدی برای توافق‌نامه پاریس است.

در این دیدار، درباره محورهای دومین کنفرانس بین‌المللی محیط زیست، دین و فرهنگ که قرار است در سال ۹۵ با مشارکت یونپ، یونسکو و سازمان حفاظت محیط زیست برگزار شود، بحث شد و بر

حضور سخنرانان ذی‌نفوذ از ادیان الهی و فرهنگ‌های عمده جهانی برای ورود آموزه‌ها و تعالیم الهی و فرهنگی و ترویج ارزش‌های اخلاقی برای حفاظت از محیط زیست تأکید شد.آخیم اشنایتر، رئیس برنامه محیط زیست ملل متحد، با اشاره به تشکیل هفتادمین مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک در ماه آینده، از برگزاری اجلاسی که به چالش‌ها و راهکارهای محیط زیست ایران می‌پردازد توسط UNDP در حاشیه مجمع عمومی خبر داد. معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست همچنین در دیدار با خانم تاریا هالونن، رئیس‌جمهور سابق فنلاند، خواهان توجه بیش‌ازپیش به موضوع بیابان‌زدایی به‌ویژه در منطقه و ایران شد. هالونن که اکنون از اعضای راهبری کنوانسیون بیابان‌زدایی است بر مشکلات جهانی در موضوع بیابان‌زدایی تأکید کرده و ضرورت این توجه را مورد تأیید قرار داد. ابتکار همچنین از هالونن به عنوان عضو شورای‌عالی سازمان ملل در موضوع توسعه پایدار خواست نیازها و مقتضیات کشورهای درحال‌توسعه از سوی کشورهای توسعه‌یافته در این حوزه مدنظر قرار گیرد.

عکس: مرتضی علم‌الهدی

نسبت یکی از مردانه‌ترین مقوله‌های جامعه با زندگی و آینده زنان ایرانی

زیست زنانه در میدان سربازی

رضا جمیلی

«همسرم یک سال بعد از ازدواج‌مان رفت سربازی؛ آموزشی‌اش تهران بود و اولین‌باری که با لباس سربازی آمد خانه، همه‌چیز برای من بامزه بود؛ تا حالا او را کچل‌کرده ندیده بودم؛ با لباسی که برای من همیشه متعلق به آدم‌های دیگری بود که در خیابان می‌دیدم، با آن پوتین‌های خشک و باابهت‌شان!» برای زینب شیرزاد که در گفت‌وگو با «شرق» خود را یک زن جوان، معمولی و تحصیل‌کرده معرفی می‌کند، سویه‌های خشن‌تر سربازی خیلی زود خود را نمایان کرد و خاطره موهای کوتاه‌شده شوهرش را به محاق برد. «سربازی برای من دو واقعیت داشت؛ اینکه مردها باید آموزش ببینند که بتوانند از کشورشان دفاع کنند؛ اما واقعیت دومی که تجربه سربازی برادر و همسرم به من نشان داده این است که وقت زیادی از بهترین روزهای عمر مردها باید برای این کار صرف شود؛ آسیب‌های این دو سال هم سرجای خودش. رفتن او برای من مثل این بود که می‌رود توی خلأ و از دنیا جدا می‌شود، آن هم برای کاری که فکر می‌کردم تمام آن را می‌توان در دو ماه و در همان دوره آموزشی یاد گرفت و اتفاقا یادگرفتن آن خیلی هم ضروری است. برای من مثل این بود که زندگی‌مان وارد یک خواب زمستانی می‌شود...».

جای خالی صورت‌بندی یک مسئله اجتماعی

سالانه حدود ۴۰۰ هزار پسر ایرانی به سربازی می‌روند. با توجه به دوساله‌بودن دوره خدمت سربازی در ایران، می‌توان گفت همواره حدود ۸۰۰ هزار سرباز در حال خدمت هستند. دولت هزینه‌ای بالغ بر دوهزارو ۴۰۰ میلیارد تومان خرج می‌کند تا مخارج یک سال آنها را پوشش دهد (هزینه هر سرباز در دوره خدمتش بین ۲.۵ تا سه میلیون تومان برآورد می‌شود). در سال‌های گذشته که بحث آسیب‌شناسی مدل فعلی سربازی و تلاش برای شناسایی و معرفی مدل‌های جایگزین در سطوح مختلف مدیریت، اجرائی، کارشناسی و تصمیم‌گیری (نظامی، دولت، مجلس و دانشگاه) مطرح بوده است، همه کارشناسی‌ها، نظرها و رویکردها مبتنی بر نسبت زندگی مرد ایرانی و سربازی بوده است. تلاش شده در مقام تأیید، نفی یا نقد مدل فعلی، تأثیر سربازی بر زندگی، کار و آینده پسران ایرانی تحلیل و توصیف شود. فقط در مواردی آن هم به صورت اظهارنظرهای کلی ارتباط پدیده سربازی با خانواده و غالبا از منظر رویکردی‌هایی چون بررسی تأثیر آن بر افزایش سن ازدواج یا به‌تعویق‌افتادن فرزندآوری، توجه نگاه‌های رسمی را به خود جلب کرده است؛ اما به اینکه زندگی زنان و دختران ایرانی، فارغ از هرگونه منفعتی که جامعه یا حاکمیت بر مبنای نقش‌های سنتی یا سهم آنها در خانواده تعریف می‌کند چرا، چگونه و تا چه حد از پدیده سربازی پسران متأثر می‌شود، چندان توجه نشده و تبدیل به صورت مسئله‌ای درخوراعتنا از منظر آسیب‌شناسی اجتماعی نشده است. تعریف و تبیین نسبت زنان و دختران ایرانی با مقوله سربازی و تأثیری که این دوره دوساله از زندگی پسران بر زندگی و آینده دختران ایرانی دارد، می‌تواند اولویت هر طرح و راهکاری باشد که این‌روزها به‌عنوان جایگزین برای مدل فعلی سربازی مطرح می‌شود.

تفکیک جنسیتی حرکت یک نسل

«دختری را تصور کنید که تحصیلات دوره لیسانسش را تمام کرده است. پسری که هم‌سن‌وسال و هم‌نسل اوست با فارغ‌التحصیلی، به احتمال خیلی زیاد باید برود سربازی؛ چه اتفاقی می‌افتد؟! دو سال بعد که برگردد، باید به فکر شغل یا ادامه تحصیل باشد. در این مدت آن دختر یا ازدواج کرده که با توجه به مشغول‌خدمت‌بودن پسر هم‌دوره‌اش؛ احتمال ازدواج با چنین پسری برای او بسیار ضعیف است؛ یا ادامه‌تحصیل داده و از نظر موقعیت اجتماعی و آکادمیک خود را از طبقه و جایگاه آن پسر منفک کرده است». سرهنگ محمدرضا اکبرحلوایی؛ معاون سابق مشمولان و امور معافیت‌های سازمان وظیفه عمومی کشور با ذکر این مثال چگونگی تأثیر سربازی بر روند جدایی جنسیتی در یک نسل را توضیح می‌دهد. جدایی که به‌گفته او از منظر انسجام اجتماعی در میان یک نسل از دختران و پسران ایرانی، تهدیدی جدی محسوب می‌شود. فرصت‌ها و امکان‌های انتخاب همسر، همکار و هم‌کلاسی را از میان «نسل خود» سلب می‌کند و دختران را با پسران بزرگ‌تر از خود و پسران را با دختران کوچک‌تر از خود در موقعیت‌های مورداشاره هم‌حرکت می‌کند. حلوایی این اتفاق نامیمون را در بحث ازدواج بسیار آسیب‌زا می‌داند؛ بحثی که به اعتقاد او این روزها با داغ‌شدن کلیدواژه سالمندی بیش از هر زمان دیگری نیازمند چاره‌جویی است. «نکته جالب این است که این «جداافتادن» در بسیاری موارد حتی با نرفتن و به تأخیرانداختن سربازی از سوی پسران هم اتفاق می‌افتد. یعنی پسران برای نرفتن به سربازی در وهله اول رو به ادامه‌تحصیل یا حتی مهاجرت می‌آورند و در مرحله بعد با طولانی‌کردن خودخواسته دوره تحصیل، که معمولا به امید گرفتن معافیت انجام می‌شود؛ هم در مسیر کلی زندگی‌شان از دختران هم‌نسل خود جدا می‌شوند و هم‌زمان ازدواجشان نیز به تأخیر می‌افتد». حتی قانون جدید که در سال ۹۰ وضع شد و حداکثر سن معافیت تحصیلی دوره دانش‌آموزی را از ۲۴ به ۲۰ سال کاهش داد، هم نتوانسته مانعی برای آن باشد، چراکه به‌گفته حلوایی، پسران این کاهش را در دوره دانشجویی جبران می‌کنند!

مادران، همسران و خواهرانی را می‌توان دید که ادعا می‌کنند به سربازی رفته‌اند یا به عبارت دقیق‌تر تجربه‌ای را از سر گذرانده‌اند که مشقت‌های آن کم از سربازی نبود. خواهری که برادرش در سربازی به شدت مصدوم شده و هفت ماه روی تخت بیمارستان بوده، ادعا می‌کند این مدت که به پرستاری از برادرش پرداخته برای او در حکم یک دوره سخت و فشرده سربازی بوده است

مهاجرت به‌خاطر دیگری

مسعود طباطبایی، کارآفرین جوانی است که در فضای کسب‌وکارهای اینترنتی یک فروشگاه و برند موفق را اداره می‌کند؛ او در گفت‌وگو با «شرق» با اشاره به تجربه شخصی‌اش در شرکت تحت مدیریتش می‌گوید: «دختران نخبه دانشگاهی وقتی می‌بینند پسران هم‌دوره‌شان بعد از فارغ‌التحصیلی برای درامان‌ماندن از سربازی، به بهانه ادامه‌تحصیل از کشور می‌روند، انگیزه مضاعفی برای مهاجرت پیدا می‌کنند. به عبارتی آنها برای عقب‌نماندن از اکثریت طبقه‌ای که خود را متعلق به آن می‌دانند، ترغیب می‌شوند به اروپا یا آمریکا مهاجرت کنند». مهاجرت تأثیرپذیرفته دختران از مقوله سربازی، پدیده‌ای است که حمیدرضا احمدی، رئیس کانون کارآفرینی ایران هم برآن صحه می‌گذارد: «ما به‌ویژه در شرکت‌های بزرگی که این روزها در حوزه آی‌تی توانسته‌اند موفق عمل کنند و اتفاقا خیلی از جوانان نخبه را هم جذب کرده‌اند شاهد این پدیده هستیم؛ این تأثیر هم از نظر روانی است و هم از نظر خانوادگی؛ یعنی از یک طرف وقتی دختری می‌بیند همکلاسی دانشگاهش مهاجرت کرده بدون درنظرگرفتن دلیلش که همان سربازی است؛ احساس می‌کند از قافله‌ای که بیشترین نزدیکی را از نظر هویتی به آن داشته، عقب مانده! نکته دیگر اینکه خانم‌های نخبه‌ای داشته‌ایم که به دلیل مشکل سربازی شوهر یا نامزد خود مجبور شده‌اند مهاجرت کنند و از موقعیت شغلی و اجتماعی خود دست بکشند». مهاجرت دختران و از دست‌رفتن فرصت‌هایی که آنها می‌توانند در تحصیل یا کار در داخل کشور داشته باشند از نظر معاون سابق امور مشمولان سازمان نظام وظیفه؛ موضوع مهمی است که هیچ تحقیق مشخصی در مورد آن انجام نشده است؛ «نکته تأسف‌بارتر اینکه حتی در مورد تأثیر سربازی بر مهاجرت خود پسران هم تا حالا توسط هیچ سازمان و نهادی گزارشی آماری منتشر نشده است!»

مادرانی که به سربازی می‌روند!

مادران، همسران و خواهران زیادی را می‌توان سراغ گرفت که ادعا می‌کنند به سربازی رفته‌اند یا به عبارت دقیق‌تر تجربه‌ای را از سر گذرانده‌اند که مشقت‌های آن دست کمی از سربازی نداشته است. خواهری که برادرش در سربازی به شدت مصدوم شده و هفت ماه روی تخت بیمارستان بوده، ادعا می‌کند این هفت ماه که به پرستاری از برادرش پرداخته برای او در حکم یک دوره سخت و فشرده سربازی بوده است. مادری هم در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید: «هر روز و شب دو سال سربازی پسرم حکم نگهبانی در برجک را برایم داشت. فقط روزی یک ساعت برای سلامتی همه سربازها ذکر و دعا می‌خواندم». استرس، وقت و هزینه‌های روحی و عاطفی که سربازی از زنانی که به‌خاطر همسر، فرزند یا برادر خود درگیر آن بوده‌اند، می‌گیرد دست‌کمی از تجربه مستقیم این دوره ندارد. سرهنگ حلوایی وقتی صحبت از تأثیر سربازی بر زندگی مادران ایرانی می‌شود با تجربه مستقیمی که از مراجعه روزانه آنها به‌ویژه برای معاف‌کردن فرزندانشان داشته، توصیف واقع‌گرایانه‌تری دارد: «سربازی، مادران ایرانی را فرسوده می‌کند؛ آنها را به استرس‌ها و صدمات روحی مبتلا می‌کند که تا آخر عمر از آن خلاصی ندارند. تأثیر سربازی بر روح و روان آنها از تأثیر سربازی بر پسرها بیشتر است. مادران بسیاری را دیده‌ام که به خاطر معاف‌کردن فرزندشان، از همسر خود جدا شده‌اند. حتی آنها حاضرند فاصله دوساله‌ای که قانون الزام کرده باید از طلاق پدرومادر بگذرد تا معافیت شامل حال فرزند شود را هم به جان بخرند. مادری که فرزند بیمارش معاف نشده و به خدمت اعزام شده آن‌هم در جایی دور از محل سکونت خانواده؛ هر روز زندگی‌اش عذاب و رنج است». سربازی و نسبت آن با زندگی مادران ایرانی آن‌قدر وزن و ماهیت آسیب‌زایی دارد که حلوایی حتی اشاره می‌کند مادری که فرزندش به سربازی رفته ممکن است وظایف همسری‌اش را هم فراموش کند و زندگی متأهلی‌اش به خطر افتد.

روابطی که از سربازی زخم می‌بینند

«رابطه‌مان خیلی محدود شد. در این دو سال همه‌چیز حداقل می‌شود؛ روابط مالی و عاطفی به حداقل قرار می‌رسد. ما خیلی به خانواده‌هایمان وابسته شده بودیم. من در سه ماه اول مجبور شدم بروم خانه پدری‌ام زندگی کنم. ماهی صد هزار تومان به همسرم می‌دادند و ما باید بعضی‌وقت‌ها با همین پول می‌رفتیم بیرون و مثلا خوش می‌گذراندیم! این دوره دوساله خیلی فرسایشی بود، هیچ برنامه‌ای نمی‌توانستیم برای زندگی‌مان بریزیم. تعلیقی بود در زندگی که باید منتظر می‌ماندیم تا تمام شود و دوباره زندگی به جریان عادی‌اش برگردد». زینب شیرزاد که از تجربه تحت‌تأثیر قرارگرفتن روزهای اول زندگی مشترکشان از سربازی حرف می‌زند، به نکته جالبی اشاره می‌کند: «در آن دوران بعضی‌وقت‌ها به یاد حرف دایی‌ام می‌افتادم که وقتی همسرم به خواستگاری‌ام آمده بود توصیه کرد اول برود سربازی و بعد که کار پیدا کرد به او جواب مثبت بدهم! احساس می‌کردم کار بچگانه‌ای کرده‌ام که این حرف را جدی نگرفتم. حالا خودم به همه توصیه می‌کنم با پسری که سربازی نرفته ازدواج نکنند!» توصیه‌ای که کسی که خود زمانی بر مسند یکی از مهم‌ترین سمت‌های مرتبط با موضوع خدمت سربازی نشسته بود، به شکلی دیگر آن را بازگو می‌کند تا مشخص شود سربازی و تأثیر آن بر زندگی دختران ایرانی از منظر انتخاب همسر موضوعی است که منفعتی برای یک سوی آن تعریف نشده است.

ادامه در صفحه ۱۷

نگاه

چندروز به اول مهرماه مانده است؟

مهدی افشارنیک

● تصور اینکه بین این‌همه خبر و مسئله ملی و میهنی و منطقه‌ای و بین‌المللی کسی بیاید از پیچ‌وخم و سختی ثبت‌نام فرزندش در مدرسه سخن بگوید، کمی تا قسمتی احتمالا خنک و بی‌مسما به نظر می‌رسد. عموما هم تصور بر این است که شکایت از روند ثبت‌نام باید به گرفتن وجه از اولیا هنگام و وقت ثبت‌نام برگردد؛ اما موضوع این نیست که ای‌کاش مسئله، گرفتن وجه بود. کمی راحت و غیرمرسوم‌تر از نوشته‌های مطبوعاتی با این نوشته همراه شوید. این یک تجربه شخصی است که متأسفانه دامنه شمول آن بالاست و کسان و خانواده‌های بسیاری را درگیر کرده است. اما کمتر در موردش شنیده‌ایم. در فاصله تیر و مردادماه بیشترین نقل‌وانتقال مستأجرها به منازل تازه‌اجاره‌کرده رقم می‌خورد. یکی هم ما البته. آنها که محصل در خانه دارند، اولین و مهم‌ترین دغدغه‌شان بعد از کیفیت و قیمت خانه، نزدیکی و کیفیت مدارس محله و منطقه جدید است. وقتی شما از یک منطقه آموزش‌وپرورش به یک منطقه دیگر می‌روید، گویی از یک سرزمین به سرزمین دیگر کوچ کرده‌اید. هر منطقه برای خود سلوک و مراتب خاصی برای ثبت‌نام فرزندان شما در مدارسش دارد. مثلا در برخی مناطق یک مدرسه که در منطقه معروف‌تر است، ستاد ثبت‌نام می‌شود. پدر و مادرها برای ثبت‌نام در مدارس موردنظر خودشان باید به آن مدرسه ستادشده تشریف ببرند، بعد آن مدرسه فهرست و اسامی و مدرسه موردنظر اولیا را برای تأیید می‌فرستد منطقه. منطقه همان ادارات آموزش‌وپرورش است. بعد منطقه که تأیید کرد، مدارک را می‌فرستند به آن مدرسه موردنظر شما و از مدرسه با شما تماس می‌گیرند که تشریف بیاورید برای تکمیل روند ثبت‌نام؛ و اگر با شما تماسی گرفته نشد، شما باید خودتان حدس بزنید که حتما مشکلی بوده است و اول به ستاد و بعد به طور طبیعی به منطقه رجوع فرمایید. ما هم همین روند را رفتیم و مدرسه موردنظرمان در انتهای خیابانی است که ما در آن سکونت داریم اما با ما تماسی گرفته نشد. رجوع کردیم به ستاد. ستاد گفت منطقه. منطقه گفت تماس می‌گیریم. تماس گرفتند و گفتند تشریف ببرید مدرسه موردنظر برای ثبت‌نام. ما نیز چنین کردیم (بماند که واقعا هنوز روشن نیست و نشد چرا پرونده ما مشکل داشته است و دارد). به مدیر مدرسه رجوع کردیم. مسئول منطقه با ایشان حرف زده بود. مدیر با روی باز پذیرفت اما به همکارش ارجاع داد که نقشه‌خوان مدرسه است. هر مدرسه‌ای به‌تازگی یک نفر در این خصوص استخدام کرده است. کار نقشه‌خوان تطبیق موقعیت منزل شما با محدوده و قلمرو مدرسه است. بنا به تجربه این چندساله به شما می‌گویم که اغلب اوقات جواب نقشه‌خوان منفی است مگر عکسش ثابت شود. مثلا اگر شما در خیابان شانزدهم غربی باشید، موقعیت‌یاب به شما می‌گوید محدوده مدرسه تا شانزدهم شرقی است و اگر شرقی باشید به شما می‌گویند تا غربی است. درواقع مدیر به شما «نه» نمی‌گوید و این موقعیت‌یاب است که شما را مأیوس می‌کند از ثبت‌نام فرزندتان. چرا؟ این یک سیکل مخفی و غیررسمی است چون کارنامه و نمره فرزند شما متوسط است و خیلی ممتاز نیست. این سؤال که مگر مدرسه دولتی نیست و دولت موظف به ارائه خدمات آموزشی نیست؟ بی‌وجه است.

ادامه در صفحه ۱۷

جدول ۲۳۵۶ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- آخرین یک‌رقمی- سلسله پادشاهی که مؤسس آن طغرل بود- دور از نظر ۲- اهرم زیرپایی- سخن، گفتار- جنگ‌افزار ۳- مؤسس سلسله گورکانیان- چوپان- فرایند ۴- رنگارنگ- خواب کودکانه- نشانه مصدر جعلی ۵- لطیف- خورشیدگرفتگی- حبل الورید ۶- رهبر خونخوار قوم هون- جانشین اسم در دستور زبان- رود قابل کشتیرانی هامبورگ ۷- از دل پرسوز برآید- برادر آذری- گلی زیبا و خوشبو ۸- انواع گیاهان علفی خوراکی- گسترش- وحشی‌گری ۹- ذلت و خواری- نوعی ماهی کنسروی- از واحدهای سنتی وزن ۱۰- یک نفر- واحد بین‌المللی فرکانس- تعداد نوسان در مدت معین ۱۱- امروز عرب- از بخش‌های اوستا- نشانه ۱۲- چاشنی غذایی- از اصول دین اسلام- بوی افزار ۱۳- پشت گرم- نوزاد حشره- پایتخت تبت ۱۴- معادل فارسی خروج- بافنده- الهه عشق و زیبایی ۱۵- چپ‌چشم- تخت جابه‌جاکردن مجروح- از محبت خارها... می‌شود.

عمودی:

۱- دورترین سیاره از خورشید- معروف- نماد ۲- گوسفند قربانی- داستانی مشهور از استاندال، نویسنده فرانسوی ۳- پیشوایی‌کردن- نابودشونده- مهاجرت دسته‌جمعی ۴- اتاق زندانی- از مراحل سلوک عارفان- سمت راست ۵- شهر زیبای لهستان- استفراغ- مقابل روز ۶- چاه عمیق- بردگی، اسیری- فال می‌گیرد ۷- خدای هندو- رفیق- خردمند ۸- چهارچوب عکس- ایجاد محیط مناسب برای انجام کاری- ریسمان ۹- سردار- محل به‌جاآوردن مناسک حج- سازمان اطلاعات و امنیت پهلوی ۱۰- تازه‌کار- برای محافظت از سوز و سرما به پیشانی می‌بندند- مکان ۱۱ - بوی رطوبت- خروس جنگی- مأمور تشریفات عصر صفوی ۱۲- از نیروهای نظامی کشورمان- الهه اندیشه و هنر در اساطیر یونان- قوم حضرت موسی (ع) ۱۳- مبالغه‌کردن- موش خرما- مدفن شاه‌نعمت‌الله ولی ۱۴- سرمربی تیم فوتبال ذوب‌آهن اصفهان- عزاداری ۱۵- زیر پای مادران است- دانه‌های خوراکی مانند عدس و لوبیا- زادوولد کردن.

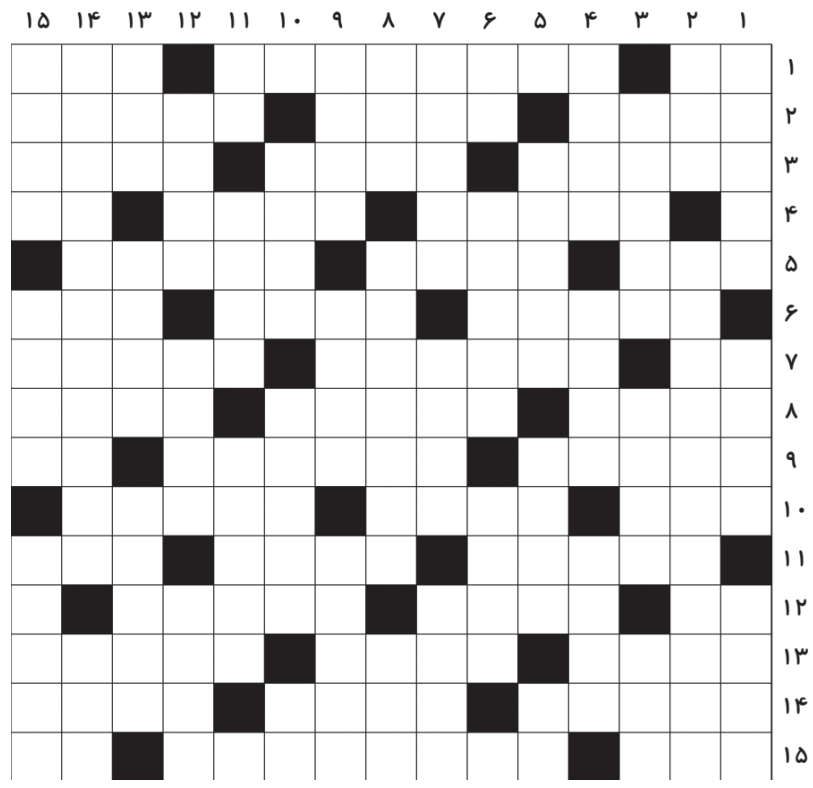

حل سودوکو سخت

۵	۸	۹	۶	۳	۷	۲	۱	۴
۶	۲	۱	۸	۵	۴	۹	۳	۷
۷	۴	۳	۲	۹	۱	۸	۶	۵
۸	۱	۵	۴	۷	۲	۶	۹	۳
۳	۹	۴	۱	۶	۵	۷	۲	۸
۲	۷	۶	۹	۸	۳	۵	۴	۱
۹	۵	۲	۳	۴	۸	۱	۷	۶
۱	۳	۷	۵	۲	۶	۴	۸	۹
۴	۶	۸	۷	۱	۹	۳	۵	۲

حل سودوکو ۱۳۵۲

۳	۲	۶	۹	۷	۵	۸	۴	۱
۷	۱	۸	۴	۲	۶	۹	۳	۵
۵	۹	۴	۳	۸	۱	۲	۶	۷
۶	۸	۹	۲	۳	۷	۵	۱	۴
۴	۳	۷	۵	۱	۹	۶	۲	۸
۱	۵	۲	۸	۶	۴	۷	۹	۳
۸	۴	۱	۷	۹	۲	۳	۵	۶
۹	۷	۵	۶	۴	۳	۱	۸	۲
۲	۶	۳	۱	۵	۸	۴	۷	۹

جدول ۲۳۵۵

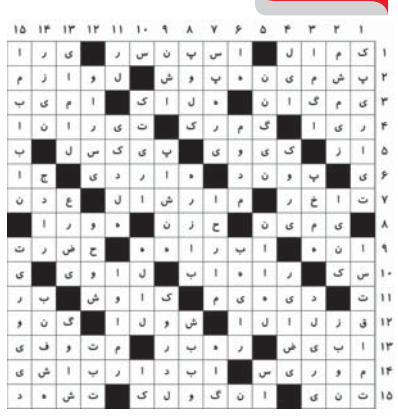

سودوکو سخت ۱۳۵۳

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۸	۳		۷				
			۶		۳			۴
۴			۱	۹	۸			
۷		۵		۴	۶			
		۹	۳	۱	۵			
		۱			۷		۵	
		۶		۸			۹	
۵			۲				۳	
	۲						۴	

سودوکو ۱۳۵۳

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

			۷		۶		۲	۴
	۲	۶			۱	۷		
۷				۲	۵		۸	۱
			۲		۳	۸		۹
۳		۹	۵	۱	۸			
۲			۹	۴		۵		۳
۶	۸		۱			۹		۷
	۳				۲	۱		
۵	۱			۸			۶	